

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Рев-718/05

Бања Лука, 19.12.2006. год.

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као предсједника вијећа, Драгослава Лукића, Дарка Осмића, Биљане Томић и Горјане Попадић као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца П. прометног услужног предузећа „Konsing trade“ Б. Л., кога заступа директор и законски заступник С. К., Б. Л., Улица М. Р. број 19-а, а њега заступа пуномоћник мр. Н. В., адвокат, Б. Л., Улица М. Р. број 16, против туженог О. Д. П. Прехрамбена индустрија (сада: Акционарског друштва) „Житопродукт“ Б. Л., Улица С. М. број 9, кога заступа директор и законски заступник С. М., а њега заступа пуномоћник М. Г., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Пж-24/03 од 28.4.2005. године, на сједници одржаној дана 19.12.2006. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. Л. број Пс-97/96 од 14.3.2002. године тужено О.Д.П. Прехрамбена индустрија (сада: Акционарско друштво) „Житопродукт“ Б. Л. обавезано је да испоручи и преда у посјед тужиоцу Приватном прометном услужном предузећу „Konsing trade“ Б. Л. 40000 кг. брашна типа 500 или да му исплати износ од 16.000,00 КМ са законском затезном каматом почев од 3.4.1995. године па до исплате, те да му накнади парничне трошкове у износу од 1.330,00 КМ, све у року од 8 дана по правоснажности пресуде и под пријетњом извршења.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. број Пж-24/03 од 28.4.2005. године жалба туженог је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена тако што је тужилац одбијен с тужбеним захтјевом којим је тражио исплату износа од 16.000,00 КМ са законском затезном каматом од 3.4.1995. године до исплате; жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена у односу на дио тужбеног захтјева, према којем је тужени дужан испоручити и предати тужиоцу у посјед 40000 кг. брашна типа 500 у року од 8 дана по правоснажности пресуде и под пријетњом извршења.

Против одбијајућег дијела другостепене пресуде тужилац је изјавио ревизију због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се та пресуда иначе тако што би тужбени захтјев био усвојен у цјелини.

Тужени је у одговору на ревизију предложио да се ревизија одбије „односно да се одлука другостепеног суда ... у дијелу којим се жалба туженог одбија и потврђује пресуда којом је тужени, дужан тужитељу испоручити и предати у посјед 40000 кг. брашна тип – 500, трошкове парничног поступка у износу од 1.330,00 КМ укине, и предмет врати на поновно суђење истом или другом вијећу другостепеног суда“.

Ревизија није основана, као ни захтјев из одговора на ревизију.

Тужбом се тражи испорука и предаја брашна или исплата новчаног износа, како је ближе наведено у изреци првостепене пресуде.

Парничне странке нису биле у непосредном пословном односу, како је то утврдио првостепени суд. Тужилац је наруџбом број 21/95 из 1995. године поручио од продавца

Пољопривредно-индустријског комбината „Окучани“ у О. 40000 кг. пшеничног брашна типа 500 по цијени од 16.000 тадашњих динара. Цијену је платио продавцу 3.4.1995. године. Брашно се је налазило на складишту туженог у Н. Т., на основу посебног пословног односа између продавца и туженог. Тужилац је имао уредну и ваљану документацију за преузимање од туженог купљене робе, укључујући налог и овлашћење продавца да робу прими, односно да је преузме. Промет брашна у то вријеме није био забрањен. Одговорна лица туженог су и поред свега тога неоправдано спријечила тужиоца да преузме наведену количину и квалитет пшеничног брашна. Тужилац је тражио да му тужени преда 40.000 кг. пшеничног брашна типа 500, или да му исплате новчану противувриједност те количине и квалитета, која сада износи 16.000,00 КМ, као еквивалент износу од 16.000 динара из априла 1995. године.

Налазећи да потраживање тужиоца није застарјело у смислу чланова 25. и 374. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“, број 17/93 и 3/96, у даљем тексту:ЗОО), првостепени суд је удовољио тужбеном захтјеву позивајући се на одредбе чланова 325. став 1. и 327. Закона о парничном поступку који је био на снази у вријеме доношења првостепене пресуде („Службени лист СФРЈ“, број 4/77 до 35/91 и „Службени гласник Републике Српске, број 17/93 до 32/94 - у даљем тексту: ранији ЗПП).

Прихватајући чињенично стање које је утврђено у првостепеном поступку, другостепени суд је закључио да је тужилац имао овлашћење од продавца да преузме брашно у смислу одредаба чланова 454. став 1. у вези са чланом 467. став 2. ЗОО. Из тих разлога другостепеном пресудом потврђена је одлука првостепеног суда у односу на дио тужбеног захтјева за испоруку и предају пшеничног брашна уговорене количине и квалитета. Налазећи да нису били испуњени услови из члана 403. ЗОО, другостепени суд је дјелимичним преиначењем првостепене пресуде одбио дио тужбеног захтјева за исплату новчаног износа од 16.000,00 КМ са законском затезном каматом.

Схватање другостепеног суда је правилно.

Тужилац није био у пословном односу с туженим, како је већ наведено, тако да између њих није ни настала алтернативна обавеза из члана 403. ЗОО, која би имала два односно више предмета извршења, и по којој би дужник био ослобођен датих обавеза пошто преда повјериоцу предмет који је изабрао. Једино на основу такве облигације могла би се захтијевати исплата новчаног износа, с тим што би и у том случају право избора између два предмета припадало туженом. Пошто алтернативна обавеза није ни постојала, неоснован је и по оцјени овог суда тужбени захтјев за исплату новчаног износа са законском затезном каматом.

Тужени је стекао без основа наведену количину и квалитет пшеничног брашна, онемогућавајући да наведена роба буде испоручена тужиоцу и задржавајући је за себе. Он је, због тога, дужан да у смислу члана 210. став 1. ЗОО преда тужиоцу 40000 кг. пшеничног брашна типа 500 како су то и судили нижестепени судови.

У вези навода ревизије тужиоца потребно је указати на слиједеће.

1.Тужилац није доказао да је власник купљене робе, како тврди у ревизији. Да би се стекло право својине на покретној ствари на основу уговора о продаји, један од услова је и предаја ствари купцу. Пшенично брашно које је тужилац купио од Пољопривредно-индустријског комбината „Окучани“ у О., није према стању у списима, никада предато тужиоцу у посјед, тако да он није могао постати његов власник само на основу закљученог уговора са продавцем и на основу исплате цијене. Другостепени суд није, према томе, погрешно примјенио материјално право, нити су разлози нижестепених судова о одлучним чињеницама противрјечни и нејасни, тако да нема битне повреде одредаба парничног поступка како се иначе тврди у ревизији.

2.Поводом ревизионих навода да је тужени „противправно задржао и оприходовао“ робу коју је „током цијелог периода од 1995. године ... користио као обртна средства“, те да је „задржао робу чија је комерцијална вриједност 16.000 КМ коју је у међувремену обртрао у промету“, треба указати да је тужилац имао и право на накнаду штете, ако му је настала због оваквог понашања туженог.

3.Не може се прихватити као основан ревизиони навод да је „предметна обавеза туженог... утврђена према правилима Закона о облигационим односима када се односи на покретне ствари, које су предмет комерцијалног односа и за који није потребно да се посебно уговора алтернативна обавеза исплате новца умјесто испоруке робе“. Алтернативна обавеза може настати само на

основу посебног уговора између странака, евентуално и на основу самог закона. Пошто „комерцијални однос“ између парничних странака није ни постојао, нашта је већ указано, алтернативна обавеза, која се тражи петитом тужбе, није ни могла бити уговорена (све и да јесте, право избора-да ли да испоручи брашно или исплати новац с каматом-имао би тужени, како то произилази из поменуте одредбе члана 403. ЗОО.

4.Исплата износа од 16.000 КМ са законском затезном каматом не може бити санкција због тога што је „тужени скривио однос у коме тужитељ није могао за десет година доћи до своје робе“. Ако је усљед тога претрпио штету, тужиоцу би припадало право на накнаду штете, на шта је већ указано.

5.Остали ревизиони наводи нису од утицаја на законитост и правилност нижестепених одлука.

Тужени је, како је напријед указано, у одговору на ревизију поред осталог предложио да се одлука другостепеног суда у дијелу којим се његова жалба одбија и потврђује првостепена пресуда у односу на његову обавезу да испоручи и преда тужиоцу 40000 кг. брашна типа 500 и накнади трошкове , укине и предмет врати на поновно суђење истом или другом вијећу другостепеног суда.

Овакав захтјев тужени је могао поставити само у ревизији, евентуално и у одговору на ревизију који би био поднесен у року од 30 дана од дана пријема другостепене пресуде. Овдје то није случај. Тужени је према доставници у списима примио другостепену пресуду 27.5.2005. године, а одговор на ревизију доставио првостепеном суду 23.9.2005. године, дакле по истеку рока од 30 дана од дана пријема те пресуде. Због тога овај суд није ни могао разматрати основаност навода из одговора на ревизију, на које је указано.

Како из изложеног произилази, другостепена пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Доследно томе, ревизија тужиоца је одбијена као неоснована на основу члана 393. у вези са чланом 386. ранијег и члановима 456. став 1. и 461. Закона о парничном поступку који је сада на снази („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03 и 74/05).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић